

ПРОГРАМ РАДА¹
ISS/KS N032
(Осигурачи)

Овај програм рада усвојен је на седници комисије која је одржана 20. јула 2015. године , а одобрио га је Стручни савет за електротехничку стандардизацију на седници која је одржана 25. септембра 2015. године.

1. Увод

Стручни рад Института за стандардизацију Србије у појединим областима стандардизације одвија се у комисијама за стандарде и сродне документе, које су основна техничка радна тела. По потреби, ради извршавања појединих задатака из својих делокруга, комисије за стандарде могу образовати радне групе, као и друга стална и повремена радна тела. На основу члана 78. и 79. Статута Института и тачке 4. *Интерних правила стандардизације – Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде*, KS N032 ради на начин описан у даљем тексту.

Стандарди и сродни документи из области осигурача у оквиру комисије Института KS N032 која ради на приближно истим принципима као одговарајући Технички комитети Међународне електротехничке комисије (IEC) и Европског комитета за електротехничку стандардизацију CENELEC , редом CLC/SR 32, CLC/SR 32A, CLC/SR 32B, CLC/SR 32C и IEC/TC 32, IEC/SC 32A, IEC/SC 32B, IEC/SC 32C- Осигурачи.

Још је Савезни завод за стандардизацију имао улогу националног комитета у тадашњој Југославији која је као једна од 50 земаља чланица IEC-а активно учествовала у доношењу међународних стандарда из ове области, захваљујући добро развијеној индустрији и врхунским стручњацима из редова произвођача и корисника. Тако је вишедеценијским ангажованим радом у комисијама СЗС-а за ову област у електроенергетици, у националној стандардизацији достигнут међународни ниво. После распада Југославије било је више покушаја оснивања комисије за територију Србије и Црне Горе. Резултат тог напорног рада је решење о образовању комисије за стандарде и сродне документе од 4. новембра 2011. године, под бројем 2918/1-31-02/2011. У састав Комисије сада су ушли стручњаци из ЕДБ Београд, ЈП „Електромрежа Србије”, Електровојводине и представници произвођача.

---

¹ При преводу на енглески језик треба користити израз „BUSINESS PLAN“

2. Пословно окружење

2.1. Опште

У контексту настојања Републике Србије да се што пре интегрише у Европску унију, у току је процес усаглашавања националног са европским законодавством, које се врши путем преузимања европских стандарда и директива Новог приступа ЕУ. На основу тог процеса, комисије за стандарде Института врше усаглашавање српских стандарда са европским стандардима, и то усвајањем европских стандарда као националних. Осим тога, приликом преузимања европских као српских стандарда морају да се повуку сви конфликтни национални стандарди за исте предмете стандардизације. По том принципу и Комисија KS N032 врши преузимање европских стандарда и сродних докумената у нашу стандардизацију.

У тренутни састав Комисије није укључено ниједно мало и средње предузеће са територије Републике Србије. Чине се напори да се у рад Комисије укључе и представници тих предузећа.

2.2 Квантитативни показатељи пословног окружења

У последњих неколико година производња осигурача у нашој земљи је сведена на минимум, пошто је индустријски сектор који се тиме бавио последњих година у веома великој кризи и чека приватизацију. У свету је сасвим другачија слика. Годишњи приход са овог тржишта у свету је отприлике око 5 билиона америчких долара.

2.3.Захтеви тржишта

На светском тржишту стандарде из ове области доносе две познате организације, ИЕС и CENELEC. Тржиште је под утицајем аспеката укључених у захтеве заштите животне средине.

2.4. Аспекти животне средине

Високонапонски осигурачи имају само веома мали утицај на еколошко окружење, због:

- мале количине сировина у материјалима, од којих ниједан није толико штетан за околину;
- недостатка емисије;
- смањења операционих губитака за неке кориснике.

Ради смањења количине одложеног материјала који утичу на животну средину, потребно је извршити рециклирање електричних и електронских компоненти опреме. Процесу рециклирања подлежу и замењиви делови осигурача. Системи за рециклирање осигурача успостављени су у неким земљама.

Производња минијатурних осигурача не утиче на животну средину због њихове величине и основних материјала. Једина област која би могла да угрози средину јесте област производње осигурача уз употребу лемљења са оловом. Европска комисија је строго забранила употребу ове врсте лемљења када су у питању минијатурни осигурачи.

3. Очекиване користи од рада комисије

Захваљујући развијеној међународној трговини осигурачима, намеће се закључак да је једини могући приступ за сваку земљу усклађеност регулативе са међународним, односно европским стандардима. Заједничко тржиште инсистира на заједничким стандардима и захтева модерне и добре међународне стандарде који су неопходни и произвођачима и корисницима. Од комисије се очекује, као што је и до сада претходна комисија радила и доносила стандарде, да настави да објављује одличне стандарде, па самим тим створи услове за производњу квалитетних осигурача и да подучава кориснике њиховом правилном коришћењу.

4. Заинтересоване стране

Комисија KS N032 састоји се од представника корисника, дистрибутера и јавних предузећа. У разматрању је укључивање других заинтересованих страна, као што су корисници из индустријског сектора и малих и средњих предузећа.

5. Циљеви и стратегије за остваривање циљева

5.1 Циљеви

Један од главних циљева поменутих међународних и европских поткомитета у овој области посвећен је употреби нисконапонских осигурача у алтернативним изворима енергије:

- фотонапонским инсталацијама и енергији ветра;
- електричним друмским возилима и
- другим применама једносмерне електричне струје.

Основна делатност комисије ће бити праћење, анализирање и преузимање тренутно актуелних стандарда из ове области, са повременим преиспитивањима којима ће се узимати у обзир развој нових стандарда и кретања на тржишту. Поред овога, основни циљ је испуњење плана доношења стандарда из ове области, узимајући у обзир задовољство наших корисника.

5.2 Стратегије за остваривање циљева

Будући рад укључује производњу осигурача за примене у:

- електричним друмским возилима;
- инсталацијама једносмерне струје;
- координацији рада између комитета IEC/TC 32/SC 32B,
- IEC/TC 32/SC 32, IEC/TC 32/SC 32B, IEC/TC 64 и IEC/TC 82.

6. Фактори који могу утицати на испуњење и имплементацију програма рада

Тренутно у саставу комисије нема представника малих и средњих предузећа. Очекује се од Комисије да подстиче укључивање представника малих и средњих предузећа. То су, поред недовољне заинтересованости осталих стручњака за дату област и пада привреде и индустрије у целини, главни фактори који утичу на испуњење планираних задатака на доношењу и објављивању стандарда из ове области.

7. План активности

Закључак је да је циљ испуњен ако је постигнуто информисање стручњака који раде у области трансформатора о актуелном стању стандардизације на међународном, европском и домаћем плану. Коришћењем усвојене терминологије и позивањем на стандарде у техничкој документацији уштеделе би се многе странице текста, избегле многе нејасноће и спорови. Због тога је план да исти стручњаци раде заједно и унапређују веома важну област за електропривреду и електротехнику, која има добру перспективу у свету и за даљи развој наше земље.

8. Корисни линкови

Ради бољег информисања тренутних или будућих чланова Комисије, корисни су следећи линкови:

IEC /TC 32

http://www.iec.ch/dyn/www/f?p=103:7:0::::FSP_ORG_ID:1234

IEC/SC 32A

http://www.iec.ch/dyn/www/f?p=103:7:0::::FSP_ORG_ID:1337

IEC/SC 32B

http://www.iec.ch/dyn/www/f?p=103:7:0::::FSP_ORG_ID:1338

IEC/SC 32C

http://www.iec.ch/dyn/www/f?p=103:7:0::::FSP_ORG_ID:1339

CLC/SR 32

http://www.cenelec.eu/dyn/www/f?p=104:7:1443189464254901::::FSP_ORG_ID,FSP_LANG_ID:1257969,25

CLC/SR 32A

http://www.cenelec.eu/dyn/www/f?p=104:7:1443189464254901::::FSP_ORG_ID,FSP_LANG_ID:1258485,25

CLC/SR 32B

http://www.cenelec.eu/dyn/www/f?p=104:7:1443189464254901::::FSP_ORG_ID,FSP_LANG_ID:1257971,25

CLC/SR 32C

http://www.cenelec.eu/dyn/www/f?p=104:7:1443189464254901::::FSP_ORG_ID,FSP_LANG_ID:1257973,25

Секретар комисије

Александра Вукићевић, дипл. инж. ел.

Председник комисије

Мр Биљана Стојановић, дипл. инж. ел.